

Nagidos 2002 / Nagidos 2002

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL

Mersin İli Bozyazı İlçesi sınırları içerisinde bulunan Nagidos antik kenti 2002 yılı kazı kampanyası 7 Temmuz -7 Ağustos 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 5 yıldır sürdürülen kazılarda bu yılki çalışmalar kentin Akropol'ünde ve güney yamaçtaki "Yamaç evleri" kompleksinde yoğunlaştırılmıştır.

Akropol'deki çalışmalar, daha önceki yıllarda yapılan kazılarda da görülebilen savunma sisteminin doğu bölümünde, giriş olarak tanımladığımız, dört kule ile desteklenmiş olan bölgede yürütülmüştür. Buradaki kule ve sur duvarlarının farklı dönemlerde tahribata maruz kaldığı ve bu tahribatların eskisinden daha sağlam şekilde onarılarak yeniden kullanıldığı anlaşılmıştır. İlk araştırmalar sonucunda savunma sisteminin en erken evresinin İ.Ö. 5. yy.'a, en geç evresinin ise İ.Ö. 3. yy.'a tarihlenebileceği düşünülmektedir. Özellikle Hellenistik Dönem'de eklenmiş olan 3 numaralı kule, ihtişamlı mimarisi, diagonal mazgalları ve merdivenli girişi ile, bölgede bir başka örneği bulunmayan çok özel bir savuma yapısı durumundadır.

Paşabeleni tepesinin güney eteklerinde araştırmalar iki ayrı noktada sürdürülmüştür. İlk, yine önceki yılların devamı olarak nitelenebilecek yamaç kompleksinin kazılmamış olan bölümleri açılmış ve bu kompleksin, çok odalı konutlardan meydana gelmiş bir insula olduğu ortaya çıkarılmıştır. Toplam üç adet konutun ön cephesi ve arka odalarının giriş bölümleri açılmıştır. Her iki ev arasında, tepenin zirvesine doğru yönelmiş olan dar sokaklar bulunmaktadır. Sokakların birinde ortaya çıkarılmış olan merdivenler, Priene'deki kent planını hatırlatmaktadır. Yamaç evleri olarak adlandırılan bu kompleks Erken Hellenistik Dönem'e, İ.Ö. 3. yy. başına tarihlenmiştir. Bu tip bir kompleksin en meşhur ve en görkemli paralellerini Ephesos antik kentinde Roma Dönemi'ne ait yamaç evlerinde görmek mümkündür. Ancak Nagidos yamaç evleri, Ephesos örneklerinden en az 4 asır önce yapılmış olduklarından, arkeoloji literatüründe önemli bir yer tutacaktır.

Güney yamaçtaki bir diğer önemli çalışma, 2001 yılında tesbit edilmiş olan iki adet kavisli bloğun, ne tür bir

2002 campaign at Nagidos in the township of Bozyazı, Mersin, was carried out from 7 July through 7 August. Excavations which were started 5 years ago focused on the acropolis and the "Terrace Houses" complex on the south slopes in the 2002 campaign.

The work at the acropolis was done at the entrance way flanked with four towers in the eastern part of the defence system, which had been already identified in the previous campaigns. It was observed that the tower and the walls here were destroyed at various times and repaired with better reinforcements each time and kept in use. Preliminary study shows that the defence system dates to the 5th century BC in the earliest phase and to the 3rd century BC in the latest phase. Especially Tower no. 3 which was added in the Hellenistic period is quite unusual, and in fact unique in the region, with its magnificent architecture, diagonally placed loopholes and entrance with staircase.

Research on the southern slopes of the Paşabeleni Hill continued at two locations. First, work on the Terrace Houses was taken on as the continuation of the unfinished work from the previous year and unexcavated portion of the complex was uncovered, revealing that this complex comprised houses with multiple rooms within an insula. In total three houses were unearthed with their fronts and the entrances to their rooms at the

Nagidos Akropolü / Nagidos Acropolis

Paşabeleni Tepesi Erken Hellenistik Dönem'e ait yamaç evleri
Terrace Houses of early Hellenistic period at Paşabeleni Hill

yapı ile ilişkili olduğunu anlamaya yönelik olarak başlatılmıştır. Arazinin günümüzdeki sahibi tarafından yapılan teras duvarında kullanılmış olan bu blokların çevresinde yapılan temizlik çalışması sonrasında, blokların dört adet olduğu görülmüş ve bu alanda kazı başlatılmıştır. Yaklaşık bir metrelik toprak tabakasının altında sözü edilen kavisli taşlarla inşa edilmiş olan yuvarlak planlı bir anıta rastlanmıştır. Yapı taşlarının kalitesi, burada bir başka görkemli yapının daha bulunduğuna işaret etmekteyse de, yoğun tahribata maruz kalmış olması nedeniyle, ancak temel bazında üç taş sırasına ulaşılabilmektedir. Çevresindeki buluntularla bu anıtın da erken Hellenistik Dönem'e tarihlenmesi mümkün olmuştur.

Son olarak Nagidos'un 150 m. güneyindeki Nagidussa Adası'nda yapılan kazı çalışmaları sonucunda ele geçen Bizans Dönemi'ne ait yoğun ve homojen seramik buluntular, adadaki savunma duvarlarının bu dönemde yapılmış olabileceğini ortaya çıkarmıştır.

2002 yılı Nagidos kazılarında ortaya çıkarılan küçük buluntular Mısır, Samos, Kıbrıs, Rhodos, Knidos, Soli,

rear. There are narrow alleys going uphill between every two houses. The steps revealed in one of the alleys remind of the city plan of Priene. This complex called the Terrace Houses was dated to the early 3rd century BC, i.e. Hellenistic period. The best-known and most magnificent examples of such houses are the Terrace Houses at Ephesus dating to the Roman period. However, the Terrace Houses at Nagidos were built 4 centuries earlier than those at Ephesus; therefore, they shall have an important place in archaeological literature.

The second important research on the southern slope was initiated in order to understand the nature of the building to which two curved blocks belonged. The present owner of the land had used these two blocks in the terracing wall; a cleaning work around them revealed the presence of two other blocks and excavations were started. Under ca. 1m of earth layer, a round structure built with such curved blocks was encountered. The quality of the construction blocks indicates the presence of another magnificent monument here; however, it was destroyed to a great degree, hence

Miletos ve Ephesos gibi antik dönemin önemli kentleriyle ticari bağlantılar kurulduğu yönünde ipuçları vermiştir. Arkaik, Klasik ve Hellenistik dönemlere ait seramik, sikke ve figürinlerin yoğun olarak ele geçmesi yalnızca Nagidos için değil, kültürel, sanatsal ve tarihi açıdan oldukça karanlık olan Dağlık Kilikia Bölgesi için de büyük önem taşımaktadır. Sikkelerin dışında amphoralar ve bunların üzerindeki mühürler ise, Antik Dönem Akdeniz ticaretinin karanlık bazı noktalarının anlaşılmasına yönelik çok önemli ipuçları vermiştir.

Bu dönemin önemli buluntularından biri de, Mısır tanrıçası İsis'e ait bir bronz heykelciğdir. Mısır dininin Nagidos'taki uzantısı yada yansıması olarak düşünülebilecek bu buluntu ilk ve tek örnek olması sebebiyle büyük önem taşımaktadır.

Başlıklar halinde anlatılan bu buluntuların, burada sözü edilmeyen diğer önemli buluntularla birlikte, önümüzdeki birkaç yıl içinde yayınlanabilmesi için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir.

only three courses of stones could be recovered at the foundation level. Together with other finds from the near vicinity, it was possible to date this structure to the early Hellenistic period as well.

Finally, excavations at the Nagidussa islet 150 m to the south of Nagidos yielded abundant and homogenous pottery finds of the Byzantine period, which in turn pointed to the possibility of the fortifications to have been built in the same period as well.

Small finds from the 2002 campaign revealed the pre-sence of commercial relations between Nagidos and important sites of antiquity such as Egypt, Samos, Cyprus, Knidos, Soli, Miletus and Ephesus. Abundance of pottery, coins and figurines from archaic, classical and Hellenistic periods is very important for Rough Cilicia whose cultural, artistic and historical background is shrouded in mystery. Beside the coins, amphorae and their stamp seals provided important hints that will shed light on to some dark points in the commercial history of the ancient Mediterranean.

An important find of the campaign is a bronze figurine of the Egyptian goddess Isis. This find that should be conceived as the extension or reflection of the Egyptian religion in Nagidos is of high importance for it is the first and only example of its kind.

Efforts continue to publish in a few years' time all the finds described briefly and others not mentioned here.